

**Ubezpieczać się, czy się
nie ubezpieczać? Oto jest pytanie!**

Małgorzata Krzeszowska

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do podstaw przedsiębiorczości dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcące i technikum

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Kinga Gałązka, Marcin Pełka
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Podstawowe informacje

1.1. Temat

Ubezpieczać się, czy się nie ubezpieczać? Oto jest pytanie!

1.2. Ogólne założenia projektu

Scenariusz jest materiałem uzupełniającym do programu Grzegorza Kwiatkowskiego i Jacka Musiałkiewicza *Podstawy przedsiębiorczości 2.0* (PDF, 1,2 MB; dostępny na stronie zpe.gov.pl; dostęp: 20.01.2023). Zgodnie z założeniami jego autorów sposób realizacji projektu sprzyja stymulowaniu rozwoju myślenia i działania przedsiębiorczego oraz kształtuje postawy sprzyjające podejmowaniu takich działań.

W ramach projektu uczniowie przygotują i **przeprowadzą debatę oksfordzką** dotyczącą ubezpieczeń osobowych i majątkowych. Dzięki temu zyskają wiedzę na temat rynku ubezpieczeń, nabędą umiejętności potrzebne do analizy tego rynku i wyboru odpowiadającej im oferty ubezpieczeń w przyszłości.

Projekt łączy treści podstaw przedsiębiorczości oraz:

- **wiedzy o społeczeństwie:** analiza roli ubezpieczeń w kontekście sytuacji społeczno-gospodarczej państwa;
- **języka polskiego:** tworzenie wypowiedzi argumentującej i tekstu artykułu prasowego;
- **informatyki:** opracowanie wywiadu z przedstawicielem sektora ubezpieczeń w formie artykułu prasowego z zastosowaniem narzędzi informatycznych.

1.3. Odbiorcy projektu

Odbiorcami projektu są uczniowie klas **II liceum i technikum** realizujący pierwszy rok nauki przedmiotu podstawy przedsiębiorczości w zakresie podstawowym. Są to osoby w wieku dorastania, czasem rozchwiane emocjonalnie, często uzależnione od komputera. Na ogół dobrze radzące sobie z programami do grafiki komputerowej, potrafiące współpracować w grupie, zaplanować rozwiązanie interesującego problemu. W projekcie rola nauczyciela nie ograniczy się więc do wsparcia merytorycznego, ale równie ważna będzie rola wychowawcza.

Odbiorcami projektu mogą być uczniowie o zróżnicowanych potrzebach i możliwościach edukacyjnych. Zakres merytoryczny projektu i poziom trudności zadań nauczyciel dostosuje do indywidualnych potrzeb i możliwości obiorców. Do tej grupy uczniów mogą należeć zarówno uczniowie z niepełnosprawnością (np. narządów ruchu), jak i wybitnie zdolni. Praca w grupach umożliwi każdemu wybór przyjaznego dla siebie zadania i sposobu jego wykonania.

1.4. Czas realizacji

Projekt będzie realizowany w ciągu **5 tygodni** – 3 godziny pracy na lekcji (jedna godzina zajęć wprowadzających, jedna godzina zajęć ćwiczeniowych, jedna godzina przeznaczona na debatę oksfordzką oraz około 10 godzin pracy własnej uczniów).

Zarówno wszystkie zajęcia, jak i konsultacje oraz debata oksfordzka mogą się odbyć w trybie pracy zdalnej, z wykorzystaniem używanych w szkole platform do komunikacji i współpracy grupowej.

Realizacja projektu nie wymaga dodatkowych nakładów, nie generuje barier (np. finansowych, logistycznych) wykluczających z realizacji niektóre grupy uczniów i może być realizowana w każdej szkole.

2. Cele projektu

2.1. Cel ogólny

Poznanie informacji na temat rynku ubezpieczeń osobowych i majątkowych.

2.2. Cele szczegółowe

Uczeń:

- wyjaśnia, czym jest ubezpieczenie;
- omawia typy ubezpieczeń;
- analizuje oferty zakładów ubezpieczeń w wybranym zakresie np. życie, samochód, nieruchomości;
- analizuje treść ogólnych warunków wybranego przez siebie ubezpieczenia, uwzględniając jego zakres, wyłączenia i odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń;
- wskazuje obowiązkowe i dobrowolne formy oszczędzania na emeryturę;
- uzasadnia konieczność wczesnego i systematycznego oszczędzania na emeryturę.

3. Treści kształcenia

3.1. Podstawy przedsiębiorczości

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za [podstawą programową do przedmiotu podstawy przedsiębiorczości](#) (PDF, 1,8 MB; dostępny na stronie ore.edu.pl; dostęp: 20.01.2023).

Wiedza:

- Dostrzeganie znaczenia ubezpieczeń w działalności gospodarczej i życiu człowieka (I.7).

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

- Rynek finansowy: pieniądź i jego obieg, instytucje rynku finansowego, formy inwestowania, bank centralny i polityka pieniężna, bankowość komercyjna i spółdzielcza, podatki, ubezpieczenia, umowy bankowe i ubezpieczeniowe, ochrona klienta usług finansowych, etyka w finansach. Uczeń:
 - charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń według różnych kryteriów i porównuje oferty zakładów ubezpieczeń na przykładzie ubezpieczenia nieruchomości lub pojazdów mechanicznych, ze szczególnym uwzględnieniem relacji zakresów ochrony oraz sum ubezpieczeń do wysokości składki (II.12);
 - analizuje zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia na przykładzie ubezpieczenia na życie lub ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, identyfikując wyłączenia w treści umów ubezpieczeniowych i przedstawiając ograniczenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń (II.14).

3.2. Wiedza o społeczeństwie

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za [podstawą programową do przedmiotu wiedza o społeczeństwie](#) (PDF, 1,5 MB; dostępny na stronie ore.edu.pl; dostęp: 20.01.2023); zakres podstawowy:

- Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:
 - przedstawia funkcjonowanie systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej, rozróżnia ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe; wymienia zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (VI.1).

3.3. Język polski

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za podstawą programową do przedmiotu język polski (PDF, 1,5 MB; dostępny na stronie ore.edu.pl; dostęp: 20.01.2023); zakres podstawowy:

- Tworzenie wypowiedzi.
 - Elementy retoryki. Uczeń:
 - formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych (III.1.1);
 - rozróżnia typy argumentów, w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam) (III.1.5);
 - rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach (III.1.6).
 - Mówienie i pisanie. Uczeń:
 - zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie (II.1).

3.4. Informatyka

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za podstawą programową do przedmiotu informatyka (PDF, 1,6 MB; dostępny na stronie ore.edu.pl; dostęp: 20.01.2023); zakres podstawowy:

- Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych. Uczeń:
 - przygotowuje opracowania rozwiązań problemów, posługując się wybranymi aplikacjami:
 - opracowuje dokumenty o różnorodnej tematyce, w tym informatycznej, i o rozbudowanej strukturze, posługując się przy tym konspektem dokumentu, dzieli tekst na sekcje i kolumny, tworzy spisy treści, rysunków i tabel, stosuje własne style i szablony, pracuje nad dokumentem w trybie recenzji, definiuje korespondencję seryjną (II.3.b);
 - tworzy rozbudowane prezentacje, w tym z wykorzystaniem technik multimedialnych, ustala parametry pokazu (II.3.e).
 - wyszukuje w sieci potrzebne informacje i zasoby, ocenia ich przydatność oraz wykorzystuje w rozwiązywanych problemach (II.4).

4. Metody realizacji projektu edukacyjnego i formy pracy

Metody: odwrócona klasa, śnieżna kula, mapa myśli, debata oksfordzka.

Formy pracy: indywidualna, w parach, w grupach.

W projekcie wykorzystywane będą różne metody, techniki i formy pracy. W ten sposób nauczyciel może uwzględnić również możliwości uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych.

Metoda odwróconej klasy sprzyja uczniom zdolnym, którzy mogą samodzielnie opracować trudne fragmenty teorii i następnie przedstawić je w przystępny sposób innym. Sprzyja też uczniom, którzy wolą uczyć się w swoim tempie, sprawdzając w dodatkowych źródłach niezrozumiałe pojęcia.

Metoda kuli śnieżnej pozwala na wielokrotną weryfikację opracowywanego zagadnienia, dlatego warto ją wykorzystywać w pracy z uczniami o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych. Uczniowie mogą ze sobą dyskutować i uzgadniać wspólną wersję, co sprzyja korygowaniu błędów i uczeniu się od siebie nawzajem.

Mapa myśli umożliwia przedstawienie propozycji zapisów przez wszystkich uczniów. Uczniowie z zaburzeniami zachowania mogą zapisywać na tablicy pomysły pozostałych i porządkować mapę myśli, co pozwoli im rozładować napięcie, a także skupić się na zadaniu.

Przed rozpoczęciem debaty oksfordzkiej nauczyciel może zwrócić szczególną uwagę na zasady jej prowadzenia (nieprzerywanie wypowiedzi innych, szacunek dla cudzych poglądów, odpowiednia aranżacja sali itp.), aby także uczniowie nieśmiali, słabosłyszący, czy mający trudności komunikacyjne czuli się bezpiecznie podczas debaty. Nauczyciel zwraca uwagę, żeby osobom, które mają problem z wystąpieniami publicznymi, dać możliwość przedstawienia swojego stanowiska w formie pisemnej lub nagrania. W ten sposób będą mogły dopracować swoje wystąpienie poza zajęciami.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- papier A3, pisaki;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- e-materiały dostępne na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE) – podstawy przedsiębiorczości:
 - System ubezpieczeń gospodarczych (dostęp: 20.01.2023);
 - Myślałeś o emeryturze? (dostęp: 20.01.2023);
 - Lekcje z ZUS (dostęp: 20.01.2023);
- e-materiały dostępne na ZPE – wiedza o społeczeństwie:
 - System obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Polsce (dostęp: 20.01.2023);
 - Podróżuję – co robić przed wyjazdem za granicę i w trakcie wyjazdu? (dostęp: 20.01.2023);
 - Sytuacja osób z niepełnosprawnościami (dostęp: 20.01.2023);
 - Giełda i ubezpieczenia (dostęp: 20.01.2023);
 - Jakie instytucje chronią rodzinę? (dostęp: 20.01.2023);
 - Prawa socjalne – realizacja przez państwo i dylematy z tym związane (dostęp: 20.01.2023);
- e-materiały dostępne na ZPE – język polski:
 - Typy błędów językowych (dostęp: 20.01.2023);
 - Artykuł napisany jest stylem? (dostęp: 20.01.2023);
 - Styl publicystyczny w wybranych gatunkach prasowych (dostęp: 20.01.2023);
 - Typy błędów językowych (dostęp: 20.01.2023);
 - Język manipulacji (dostęp: 20.01.2023);
 - Trudna sztuka dyskusowania (dostęp: 20.01.2023);
 - Zasady poprawnej kompozycji tekstów retorycznych (dostęp: 20.01.2023);

- O niezbędności i potrzebie retoryki (dostęp: 20.01.2023);
- Zasady dobrej dyskusji (dostęp: 20.01.2023);
- Czy przemawiania można się nauczyć? (dostęp: 20.01.2023);
- e-materiały dostępne na ZPE – informatyka:
 - Zasady składu i łamania tekstu – MS Word (dostęp: 20.01.2023);
 - Materiały do projektu szkolnego. Szablony w MS Word; Redagowanie tekstu w edytorze tekstu pakietu Office (dostęp: 20.01.2023);
 - Wykorzystanie zasad typograficznych w edytorze tekstu, ep2019.contentplus.io (dostęp: 20.01.2023).
 - Zaawansowane przetwarzanie dokumentów w edytorze tekstu, ep2019.contentplus.io (dostęp: 20.01.2023).
 - Współpraca podczas edycji dokumentów w edytorze tekstu, ep2019.contentplus.io.

5. Spółb realizacji projektu edukacyjnego

5.1. Etap I

Zajęcia 1 (lekcja, tydzień I)

1. Uczniowie przed lekcją zapoznają się z materiałami umieszczonymi na ZPE:
 - Znaczenie usług finansowych w rozwoju innych sektorów gospodarki (dostęp: 20.01.2023);
 - Prawa socjalne – realizacja przez państwo i dylematy z tym związane (dostęp: 20.01.2023).
2. Uczniowie pracują metodą śnieżnej kuli. W parach ustalają definicję ubezpieczenia, zapisują ją na kartce, potem łączą się w czwórki i ósemki, by wspólnie opracować definicję. Na koniec decydują i wybierają definicję spośród zaproponowanych.
3. Dyskusja na podstawie materiałów, z którymi uczniowie zapoznali się w domu – rola ubezpieczeń we współczesnej gospodarce i społeczeństwie.
4. Nauczyciel zaprasza uczniów do wzięcia udziału w projekcie. Przedstawia cele projektu i wyjaśnia, że zadaniem uczniów będzie przygotowanie i przeprowadzenie debaty oksfordzkiej na temat ubezpieczeń osobowych i majątkowych. Projekt będzie składał się z dwóch etapów. W pierwszym uczniowie będą zbierać i analizować informacje, a w drugim przeprowadzą debatę. Nauczyciel ponadto przedstawia propozycję regulaminu i propozycję harmonogramu. Uczniowie zapoznają się z tymi materiałami, zgłaszają swoje uwagi i wspólnie z nauczycielem ustalają ostateczną wersję, którą podpisują obie strony.
5. Uczniowie zostają podzieleni na pięć grup i przechodzą do realizacji zadania nr 1, czyli znalezieniem osoby, która zajmuje się określonym typem ubezpieczeń i przygotowaniem pytań do rozmowy. W zależności od składu zespołu klasowego i dynamiki procesów grupowych nauczyciel może także podzielić uczniów na grupy o zróżnicowanym poziomie, tak aby zapewnić współpracę uczniów zdolnych z uczniami z ewentualnymi trudnościami w uczeniu się. Należy wziąć też pod uwagę możliwości poznawcze i style uczenia oraz indywidualne predyspozycje i zainteresowania uczniów.

Każda grupa otrzymuje temat, nad którym będzie pracować:

- grupa 1 – ubezpieczenia osobowe dobrowolne;
- grupa 2 – ubezpieczenia społeczne obowiązkowe;
- grupa 3 – ubezpieczenie zdrowotne;
- grupa 4 – ubezpieczenia majątkowe obowiązkowe;
- grupa 5 – ubezpieczenia majątkowe dobrowolne.

5.1.1. Regulamin interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego: *Ubezpieczać się, czy się nie ubezpieczać? Oto jest pytanie!*

1. Celem projektu *Ubezpieczać się, czy się nie ubezpieczać? Oto jest pytanie!* jest poznanie informacji na temat rynku ubezpieczeń osobowych i majątkowych.

W ramach projektu uczniowie przygotowują i przeprowadzą debatę oksfordzką na temat tego, czy warto ubezpieczać zarówno osoby, jak i mienie (ubezpieczenia osobowe i majątkowe).

2. Projekt będzie zrealizowany w terminie
3. Koordynatorem projektu jest Pani /Pan....., realizatorami projektu są uczniowie klasy
4. Projekt składa się z dwóch etapów. W etapie pierwszym uczniowie w pięciu grupach zbierają i opracowują informacje na temat wyznaczonych typów ubezpieczeń, w drugim – dzielą się na trzy grupy, które przygotowują debatę oksfordzką. Uczniowie pracują zgodnie z harmonogramem (załącznik A).
5. Po zakończeniu projektu uczeń potrafi:
 - wyjaśnić, czym jest ubezpieczenie;
 - omówić typy ubezpieczeń;
 - przeanalizować oferty zakładów ubezpieczeń w wybranym zakresie np. życie, samochód, nieruchomości;
 - przeanalizować treść ogólnych warunków wybranego przez siebie ubezpieczenia, uwzględniając jego zakres, wyłączenia i odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń;
 - wskazać obowiązkowe i dobrowolne formy oszczędzania na emeryturę;
 - uzasadnić konieczność wczesnego i systematycznego oszczędzania na emeryturę.
6. Sposób oceniania:
 - za wykonane zadanie wszyscy członkowie grupy otrzymują taką samą liczbę punktów;
 - najwyższą ocenę otrzymują, jeśli wykonają wszystkie zadania zgodnie z poleceniami i wyznaczonymi dla nich kryteriami oceniania zapisanymi w Liście zadań projektowych z kryteriami oceny (załącznik B) i zdobędą maksymalną liczbę punktów;
 - uczniowie otrzymają odpowiednio niższą ocenę, jeśli w ich pracy i wystąpieniu zabraknie poszczególnych elementów ocenianych według kryteriów podanych w poszczególnych zadaniach lub zadania będą wykonane niestarannie;
 - każdy uczeń za udział w projekcie otrzyma ocenę spersonalizowaną, która zostanie wystawiona na podstawie oceny pracy grupy, w której pracował, zaangażowania ucznia z uwzględnieniem jego możliwości i ograniczeń, terminowości i rzetelności wykonywanych zadań;
 - ostateczny stopień będzie zgodny z przedmiotowymi zasadami oceniania.

7. Uczniowie biorący udział w projekcie zobowiązują się do:
- zaangażowania i terminowości wykonywanych zadań;
 - efektywnego dzielenia się wiedzą.
6. Projekt realizowany jest z poszanowaniem indywidualności ucznia, jego potencjału, możliwości, trudności i specyfiki. Nie wyklucza nikogo z realizacji projektu, jest nakierowany na rozwój osobowości i talentów uczących się, szacunku dla ich tożsamości, wyznawanych wartości z uwzględnieniem ich umiejętności edukacyjnych i możliwości psychofizycznych.
7. Nauczyciel jest zobowiązany do wspierania uczniów, konsultowania ich pracy w wyznaczonych harmonogramem terminach oraz monitorowania realizacji zadań przez poszczególne grupy (Arkusz monitorowania – załącznik C).

5.1.2. Załączniki

- A. Harmonogram
- B. Lista zadań projektowych z kryteriami oceny
- C. Arkusz monitorowania

Data:

Podpis nauczyciela:

Podpisy uczniów:

Załącznik A: Harmonogram projektu

Praca odbywa się w dwóch etapach w grupach, zgodnie z podziałem przeprowadzonym na lekcjach. Zadania projektowe doprecyzowane są w Liście zadań projektowych z kryteriami oceny.

Etap I:

- Tydzień I – pierwsze zajęcia są zajęciami teoretycznymi wprowadzającymi do projektu. Obejmuje działania:
 - poznanie podstawowych pojęć związanych z ubezpieczeniami;
 - ustalenie regulaminu, harmonogramu, celów projektu;
 - podział uczniów na grupy.
- Tydzień II – praca w grupach; wykonanie zadań nr 1 i 2:
 - przygotowanie i przeprowadzenie spotkania ze specjalistą ds. ubezpieczeń:
 - grupa 1 – agent ubezpieczeniowy;
 - grupa 2 – pracownik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS);
 - grupa 3 – pracownik Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ);
 - grupa 4 – agent ubezpieczeniowy;
 - grupa 5 – agent ubezpieczeniowy;
 - napisanie artykułu na temat ubezpieczeń;
 - analiza wybranej oferty ubezpieczeniowej i przygotowanie mapy myśli.

Konsultacje dla grup w szkole lub zdalne z nauczycielem w ustalonym terminie.

- Tydzień III – zajęcia podsumowujące I etap projektu, podział uczniów na trzy nowe grupy.

Etap II:

- Tydzień IV – praca w grupach; wykonanie zadania nr 3:
 - grupa 1 i 2 – przygotowanie argumentacji do wykorzystania w czasie debaty oksfordzkiej;
 - grupa 3 – przygotowanie debaty oksfordzkiej od strony technicznej:
 - sformułowanie tezy do debaty i przekazanie jej pozostałym grupom;
 - przygotowanie miejsca debaty;
 - zaproszenie ekspertów;
 - przygotowanie regulaminu debaty;
 - wybranie marszałka debaty.

Konsultacje dla grup w szkole lub zdalne z nauczycielem w ustalonym terminie.

- Tydzień V:
 - przeprowadzenie debaty oksfordzkiej podczas zajęć;
 - ocena pracy poszczególnych uczniów;
 - zakończenie i ewaluacja projektu.

Komentarz

Przebieg zajęć podsumowujących I etap projektu:

- Wybrani przedstawiciele każdej grupy referują wyniki swojej pracy nad zadaniami nr 1 i 2.
- Uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat obu zadań. Podsumowują, co było dla nich proste, co stanowiło trudność i co w przyszłości zmieniliby w tych zadaniach.
- Nauczyciel zaprasza uczniów do wzięcia udziału w II części projektu. Przypomina, że zadaniem uczniów będzie przygotowanie i przeprowadzenie debaty oksfordzkiej na temat: Ubezpieczać się, czy się nie ubezpieczać? Oto jest pytanie. Objaśnia też, na czym polega debata oksfordzka oraz informuje, że nastąpi zmiana składów grup.
- Uczniowie tym razem zostają podzieleni na trzy grupy i przechodzą do realizacji zadania nr 3 – przygotowanie argumentów i sali do debaty oksfordzkiej. W każdej grupie powinny znaleźć się osoby z każdej z pięciu grup z I etapu projektu. W zależności od składu zespołu klasowego i dynamiki procesów grupowych nauczyciel może także podzielić uczniów na grupy o zróżnicowanym poziomie, tak aby zapewnić współpracę uczniów zdolnych z uczniami z ewentualnymi trudnościami w uczeniu się. Należy też wziąć pod uwagę możliwości poznawcze i style uczenia oraz indywidualne predyspozycje i zainteresowania uczestników.

Działania w tygodniu V:

- Rozpoczęcie debaty – przekazanie głosu marszałkowi debaty, który wyjaśnia reguły, przedstawia ekspertów i strony debaty, przypomina tezę, kontroluje przebieg debaty.
- Przeprowadzenie debaty.
- Po zakończeniu debaty i wyjściu ekspertów uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat projektu. Podsumowują, co było dla nich proste, co stanowiło trudność i co w przyszłości zmieniliby w tym projekcie.

- Nauczyciel notuje swoje spostrzeżenia i przygotowuje ocenę na podstawie kryteriów podanych przy poszczególnych zadaniach. Drugą część oceny stanowi ocena zadania nr 3 przez ekspertów z debaty (grupa 1 i 2) i nauczyciela (grupa 3).
- Na koniec zajęć nauczyciel podaje oceny uczniom i dziękuje im za udział w projekcie.

Załącznik B: Lista zadań projektowych z kryteriami oceny

Etap I

Zadanie nr 1

Zadaniem każdej z grup jest znalezienie osoby, która zajmuje się określonym typem ubezpieczeń i umówienie się z nią na rozmowę:

- grupa 1 – agent ubezpieczeniowy;
- grupa 2 – pracownik ZUS;
- grupa 3 – pracownik NFZ;
- grupa 4 – agent ubezpieczeniowy;
- grupa 5 – agent ubezpieczeniowy.

Uczniowie spotykają się z tą osobą lub rozmawiają online. Przed rozmową przygotowują pytania, które pomogą zrozumieć im temat ubezpieczeń. Powinny one dotyczyć istoty danego typu ubezpieczeń, warunków ubezpieczeń (w tym główne warunki ubezpieczenia – OWU), korzyści dla ubezpieczonego oraz ścieżki zgłoszenia szkody i otrzymania odszkodowania.

Jeżeli dana osoba zajmująca się ubezpieczeniami wyrazi zgodę, uczniowie mogą ten wywiad nagrać, jeżeli nie – muszą sporządzić z niego notatki. Następnie przygotowują artykuł prasowy dotyczący danego rodzaju ubezpieczeń. Artykuł należy przygotować w wybranym edytorze tekstu, umieścić na platformie wykorzystywanej w szkole do komunikacji zdalnej i udostępnić go innym grupom.

Na zakończenie rozmowy uczniowie mogą poprosić o udostępnienie im oferty jednego ubezpieczenia wraz z OWU.

Materiały pomocnicze:

- System ubezpieczeń gospodarczych, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Myślałeś o emeryturze?, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Lekcje z ZUS, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Zasady składu i łamania tekstu – MS Word, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Materiały do projektu szkolnego. Szablony w MS Word, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Redagowanie tekstu w edytorze tekstu pakietu Office, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Wykorzystanie zasad typograficznych w edytorze tekstu, ep2019.contentplus.io (dostęp: 20.01.2023);
- Zaawansowane przetwarzanie dokumentów w edytorze tekstu, ep2019.contentplus.io (dostęp: 20.01.2023);
- Współpraca podczas edycji dokumentów w edytorze tekstu, ep2019.contentplus.io (dostęp: 20.01.2023);
- Typy błędów językowych, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Artykuł napisany jest stylem?, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);

- Styl publicystyczny w wybranych gatunkach prasowych, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- zostało umówione spotkanie i przeprowadzono rozmowę – 1 punkt;
- zadane pytania dotyczyły ubezpieczeń – 1 punkt;
- napisano artykuł prasowy na podstawie przeprowadzonej rozmowy i udostępniono go pozostałym grupom – 1 punkt.

Zadanie nr 2 – grupy 1, 4, 5

Uczniowie analizują ofertę jednego ubezpieczenia z zakresu tematyki, którą się zajmują. Zwracają przy tym szczególną uwagę na ogólne warunki ubezpieczenia i kryteria uwzględniające jego zakres, wyłączenia i odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń.

Następnie uczniowie szukają w internecie podobnych ubezpieczeń oferowanych przez inne zakłady ubezpieczeniowe i porównują ją z nimi.

Wnioski analizy i porównania umieszczają w formie mapy myśli na platformie wykorzystywanej w szkole do zdalnej komunikacji i udostępniają innym grupom.

Materiały pomocnicze:

- Analizowanie wyników ankiet w arkuszu kalkulacyjnym, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Wyszukiwanie i analizowanie danych pochodzących z internetu, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- przeanalizowano ofertę ubezpieczeniową i sformułowano wnioski – 1 punkt;
- porównano analizowaną ofertę z innymi – 1 punkt;
- wnioski z analizy oraz porównania zapisano w formie mapy myśli i udostępniono innym grupom – 1 punkt.

Zadanie nr 2 – grupa 2

Uczniowie analizują warunki ubezpieczenia emerytalnego oraz system emerytalny w Polsce. Zwracają uwagę na rolę ZUS-u, analizują oferty form dodatkowego oszczędzania na emeryturę. Korzystając z kalkulatorów emerytalnych dostępnych w internecie, obliczają wysokość przyszłej emerytury dla 18-latka zarabiającego najniższą krajową.

Wnioski z analizy i porównania umieszczają w formie mapy myśli i udostępniają innym grupom.

Materiały pomocnicze:

- Analizowanie wyników ankiet w arkuszu kalkulacyjnym (dostęp: 20.01.2023),
- Wyszukiwanie i analizowanie danych pochodzących z internetu, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Opieka zdrowotna, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- przeanalizowano ofertę ubezpieczeniową i sformułowano wnioski – 1 punkt;

- porównano analizowaną ofertę z innymi – 1 punkt;
- wnioski z analizy oraz porównania zapisano w formie mapy myśli i udostępniono innym grupom – 1 punkt.

Zadanie nr 2 – grupa 3

Uczniowie analizują warunki ubezpieczenia zdrowotnego oraz system opieki zdrowotnej w Polsce. Zwracają uwagę na rolę NFZ. Korzystając z kalkulatorów wynagrodzeń dostępnych w internecie, obliczają wysokość składki ubezpieczeniowej dla 18-latka zarabiającego najniższą krajową.

Wnioski z analizy i porównania umieszczają w formie mapy myśli i udostępniają innym grupom.

Materiały pomocnicze:

- Analizowanie wyników ankiet w arkuszu kalkulacyjnym, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Wyszukiwanie i analizowanie danych pochodzących z internetu, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Opieka zdrowotna, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- przeanalizowano ofertę ubezpieczenia zdrowotnego i sformułowano wnioski – 1 punkt;
- przeanalizowano i oceniono system opieki zdrowotnej w Polsce – 1 punkt;
- wnioski z analizy i porównania zapisano w formie mapy myśli i udostępniono innym grupom – 1 punkt.

5.2. Etap II

UWAGA: zgodnej z celem głównym projektu grupa 3 powinna rozpocząć swoją pracę od sformułowania tezy do debaty oxfordzkiej i niezwłocznie przekazać ją pozostałym grupom.

Zadanie nr 3 – grupa 1

Uczniowie opracowują argumentację za tezą sformułowaną przez grupę 3 do przedstawienia w czasie debaty oxfordzkiej. Wykorzystują materiały opracowane w I etapie projektu. Mogą też przeprowadzić rozmowy z osobami korzystającymi z ubezpieczeń, by poznać ich opinię.

Na koniec wybierają grupę pięciu osób, które będą przedstawiać ich argumentację podczas debaty.

Materiały pomocnicze:

- Wyszukiwanie i analizowanie danych pochodzących z internetu, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Język manipulacji, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Trudna sztuka dyskusowania, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Zasady poprawnej kompozycji tekstów retorycznych, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- O niezbędności i potrzebie retoryki, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Zasady dobrej dyskusji, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);

- Czy przemawiania można się nauczyć?, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023).

Zadanie zostanie ocenione przez zaproszonych ekspertów podczas debaty oksfordzkiej według poniższych kryteriów.

Kryteria oceny zadania:

- omówienie wszystkich typów ubezpieczeń – 1 punkt;
- posługiwanie się sprawdzonymi danymi/informacjami – 1 punkt;
- sposób argumentacji/wykorzystania danych/informacji – 1 punkt;
- poprawność językowa wypowiedzi – 1 punkt;
- kultura osobista (wysłuchanie drugiej strony, nieprzerywanie innym uczestnikom debaty) – 1 punkt;
- przestrzeganie reżimu czasowego – 1 punkt.

Zadanie nr 3 – grupa 2

Uczniowie opracowują argumentację przeciw tezie sformułowanej przez grupę 3 do przedstawienia w czasie debaty oksfordzkiej. Korzystają z materiałów opracowanych w I etapie projektu. Mogą także przeprowadzić rozmowy z osobami korzystającymi z ubezpieczeń, by poznać ich opinię.

Na koniec wybierają grupę pięciu osób, które będą przedstawiać ich argumentację podczas debaty.

Materiały pomocnicze:

- Wyszukiwanie i analizowanie danych pochodzących z internetu, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Język manipulacji, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Trudna sztuka dyskusowania, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Zasady poprawnej kompozycji tekstów retorycznych, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- O niezbędności i potrzebie retoryki, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Zasady dobrej dyskusji, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Czy przemawiania można się nauczyć?, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023).

Zadanie zostanie ocenione przez zaproszonych ekspertów podczas debaty oksfordzkiej według poniższych kryteriów.

Kryteria oceny zadania:

- omówienie wszystkich typów ubezpieczeń – 1 punkt;
- posługiwanie się sprawdzonymi danymi/informacjami – 1 punkt;
- sposób argumentacji/wykorzystania danych/informacji – 1 punkt;
- poprawność językowa wypowiedzi – 1 punkt;
- kultura osobista (wysłuchanie drugiej strony, nieprzerywanie innym uczestnikom debaty) – 1 punkt;
- przestrzeganie reżimu czasowego – 1 punkt.

Zadanie nr 3 – grupa 3

Grupa przygotowuje debatę od strony technicznej:

- formułuje główną tezę debaty odpowiadającą celowi projektu i przekazuje ją pozostałym dwóm grupom;

- ustala z dyrekcją szkoły i nauczycielem czas i miejsce przeprowadzenia debaty;
- znajduje ekspertów, którzy ocenią debatę i zaprasza ich na nią;
- przygotowuje regulamin debaty (należy w nim zaznaczyć, że maksymalna liczba punktów dla każdej ze stron debaty wynosi 6, a o ich liczbie decydują eksperci);
- wybiera spośród siebie sekretarza i marszałka, który poprowadzi debatę;
- przygotowuje miejsce debaty, ustawiając odpowiednio krzesła i stoły;
- po przeprowadzeniu debaty porządkuje miejsce.

Materiał pomocniczy:

- [Jak rozwiązywać konflikty?](https://zpe.gov.pl), zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- została sformułowana teza debaty odpowiadająca celowi projektu i podana pozostałym grupom – 1 punkt;
- zostali zaproszeni eksperci – 1 punkt;
- został ustalony czas i miejsce debaty – 1 punkt;
- przygotowano regulamin debaty – 1 punkt;
- marszałek przeprowadził debatę zgodnie z przygotowanym regulaminem – 1 punkt;
- przygotowano, a następnie uporządkowano miejsce debaty – 1 punkt.

6. Ocenianie

Ocenie podlegają **wykonane zadania** i przeprowadzona **debatą oksfordzka**.

Szczegółowe kryteria oceniania zadań i prezentacji zostały umieszczone w załączniku do regulaminu – Lista zadań projektowych i kryteria ocen. Nauczyciel może przyznać uczniom najwyższą ocenę, jeśli zdobędą maksymalną liczbę punktów. Oceny są niższe, jeśli w pracy i wystąpieniu uczniów zabraknie poszczególnych elementów ocenianych według kryteriów podanych w zadaniach.

W przypadku, kiedy uczniowie opracowali wszystkie wymagane elementy poszczególnych zadań oraz umiejętnie rozwiązali wszystkie napotkane problemy, nauczyciel powinien postawić im najwyższą ocenę i pogratulować osiągnięć.

Jeśli uczniowie mieli problemy z opracowaniem poszczególnych zadań, nauczyciel może zaproponować im zapoznanie się z filmami i prezentacjami z materiałów źródłowych.

- Jeśli uczniowie mieli problem ze znalezieniem i przeprowadzeniem rozmowy z agentem ubezpieczeniowym/pracownikiem ZUS-u/pracownikiem NFZ, można im zaproponować zapoznanie się z zagadnieniem konkretnych ubezpieczeń w mediach (internet, telewizja, radio, prasa). Można też wydłużyć czas realizacji tej części projektu.
- Jeśli uczniowie mieli problem z analizą konkretnej oferty ubezpieczeń, można zaproponować im spotkanie ze specjalistą, który ich nakieruje, lub pozwolić im znaleźć tego typu analizy w internecie.
- Jeśli uczniowie mieli problem z przygotowaniem argumentacji, nauczyciel może im zaproponować ćwiczenia z kreatywności i komunikacji na ZPE.
- Jeśli uczniowie mieli problem z organizacją debaty, może zaproponować im ćwiczenia z komunikacji.

Każdy uczeń za udział w projekcie otrzymuje ocenę spersonalizowaną, która jest wystawiana na podstawie oceny pracy grupy, w której pracował, zaangażowania ucznia z uwzględnieniem jego możliwości i ograniczeń, terminowości i rzetelności wykonywanych zadań. Przed wystawieniem oceny szczególnie uważnie nauczyciel analizuje pracę uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, którzy być może nie zawsze mogli w pełni sprostać powierzonym im zadaniom. Warto porozmawiać o tym z uczniami, zapytać o ich odczucia, aby w przyszłości przydzielać im zadania na miarę ich możliwości. Ocena dla uczniów powinna być motywatorem, zachętą do samodoskonalenia, o czym powinni pamiętać członkowie grupy, w której pracował uczeń o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, omawiając jego pracę. Nauczyciel analizuje też uważnie dokonania uczniów zdolnych, pod kątem ich umiejętności samodzielnego poszerzania wiedzy i umiejętności.

Ocenianie dokonań uczniów ma charakter wspierający, pozwalający uczniom na rozpoznawanie ich mocnych i słabych stron, pozwala na formułowanie informacji zwrotnej o tym, co uczeń robi dobrze, a co źle. Ocena grupy (koleżeńska) i samoocena rozwijają u uczniów świadomość własnego uczenia się, pojawiających się trudności, potencjalnych możliwości. W ten sposób uczeń buduje pozytywny obraz własnego siebie, dostrzegając przy tym popełnione błędy.

7. Monitorowanie i ewaluacja projektu edukacyjnego

W trakcie realizacji projektu nauczyciel monitoruje realizację celów szczegółowych na podstawie wyników zadań etapowych zgromadzonych w Arkuszu monitorowania. Arkusz wypełniany jest dla każdej grupy.

Załącznik C: Arkusz monitorowania. Grupa ...

Za każde kryterium można otrzymać 0–1 punkt.

Uczniowie:

- identyfikują rodzaje ubezpieczeń;
- analizują oferty zakładów ubezpieczeń w wybranym zakresie, np. życie, samochód, nieruchomości;
- analizują treść ogólnych warunków ubezpieczenia (np. od nieszczęśliwych wypadków), uwzględniając jego zakres, wyłączenia i odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń;
- wskazują obowiązkowe i dobrowolne formy oszczędzania na emeryturę;
- uzasadniają konieczność wczesnego i systematycznego oszczędzania na emeryturę.

Nauczyciel, monitorując realizację zadań projektowych na bieżąco, może szybko zorientować się, czy efekty projektu są zgodne z oczekiwaniami. Przyjmując, że wyniki poszczególnych zadań będą wskaźnikami realizacji projektu, ich brak lub niski poziom powinien skłonić nauczyciela do refleksji nad tego przyczynami.

Po analizie swoich spostrzeżeń może podczas konsultacji z poszczególnymi grupami przekazać wskazówki dotyczące poprawy pojawiających się błędów, udzielić odpowiedzi na pytania i wątpliwości uczniów, a także wpłynąć na poprawę współpracy i wzajemnego poszanowania oraz zaangażowanie uczniów.

Uwagi te można przekazać zespołom na bieżąco również z wykorzystaniem narzędzi do komunikacji zdalnej.

Narzędziem ewaluacji jest test sprawdzający stopień osiągnięcia celu ogólnego.

Test na zakończenie projektu edukacyjnego pt. *Ubezpieczać się, czy się nie ubezpieczać? Oto jest pytanie.*

W każdym pytaniu zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

1. Ubezpieczenie to:
 - a) umowa między ubezpieczającym a ubezpieczonym dotycząca obowiązków ubezpieczyciela w razie zajścia zdarzenia opisanego w umowie.
 - b) umowa między ubezpieczycielem a ubezpieczającym, która zobowiązuje ubezpieczyciela do wypłaty świadczenia w razie zajścia zdarzenia opisanego w umowie.
 - c) wypłata odszkodowania w razie zajścia wydarzenia, którego dotyczy polisa ubezpieczeniowa.
2. Ubezpieczenia dzielimy na:
 - a) majątkowe i osobowe.
 - b) obowiązkowe i dobrowolne.
 - c) obie odpowiedzi są poprawne.
3. Ubezpieczenia osobowe dotyczą zdarzeń, które mogą wydarzyć się:
 - a) ludziom (np. choroba).
 - b) nieruchomościom (np. pożar).
 - c) samochodom (np. kolizja).
4. W ramach ubezpieczenia majątkowego można ubezpieczyć:
 - a) dom.
 - b) dziecko od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW).
 - c) następstwa nieprzewidzianej choroby.
5. Do ubezpieczeń osobowych zalicza się:
 - a) Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej (OC).
 - b) NNW.
 - c) Ubezpieczenie autocasco (AC).
6. Do ubezpieczeń majątkowych zalicza się:
 - a) ubezpieczenie zdrowotne.
 - b) ubezpieczenie rentowe.
 - c) AC.
7. OWU to:
 - a) ogólne warunki ubezpieczenia.
 - b) ogólnodostępne warunki ubezpieczonego.
 - c) ogólne warunki dla ubezpieczającego.

Klucz: 1B, 2C, 3A, 4A, 5B, 6C, 7A.

Interpretacja wyniku:

Jeżeli uczniowie zdobyli mniej niż 50% punktów, to jest to wynik niski – cel projektu nie w pełni został osiągnięty. Jeżeli zdobyli mniej niż 80% punktów, to jest to wynik średni – cel projektu tylko częściowo został osiągnięty. Wynik 80% i więcej jest wynikiem wysokim – cel projektu został osiągnięty.

W przypadku uzyskania wyniku niskiego i średniego nauczyciel może poprosić uczniów, którzy z testu otrzymali wynik wysoki, aby pomogli w nadrobieniu zaległości uczniom ze średnimi i niskimi wynikami. Jednocześnie powinien podjąć refleksję nad wynikami i zastanowić się, w jaki sposób projekt można modyfikować w przyszłości.

Pozostaje zatem odpowiedzieć na następujące pytania na podstawie wyników ewaluacji:

- Czy zadania i metody są adekwatne do możliwości uczniów?
- Co sprawiało uczniom trudność?
- W jakim zakresie projekt wymaga modyfikacji?
- W jakim zakresie projekt zapewnia realizację celów określonych w wymaganiach ogólnych i treści opisanych w wymaganiach szczegółowych podstawy programowej?
- W jakim stopniu projekt zapewnia kształcenie umiejętności kluczowych?

Należy też zauważyć, że e-materiały źródłowe dostępne na ZPE i rekomendowane do realizacji tego projektu zawierają wyjaśnienia wszystkich podejmowanych problemów i są napisane w przystępnym dla ucznia języku. Dzięki temu rozwiązaniu uczniowie mogą także samodzielnie nadrobić ewentualne zaległości.

8. Komentarz metodyczny

W programie nauczania *Podstawy przedsiębiorczości 2.0* jednym z preferowanych sposobów oceniania jest ocenianie kształtujące. Ważnym elementem takiego oceniania jest informacja zwrotna, szczególnie przydatna dla uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi, gdyż nie zakłada porównywania ucznia z ustalonym wzorcem, ale odnosi się bezpośrednio do przyrostu indywidualnych umiejętności.

Informacja zwrotna formułowana może być również na podstawie obserwacji zachowań uczniów w czasie pracy w grupach. Nauczyciel, monitorując prace projektowe, może przygotować arkusz obserwacji indywidualnych dla każdego z członków danego zespołu, odnosząc się do poniższych stwierdzeń.

Uczeń:

- uważnie słucha innych;
- nie przerywa cudzych wypowiedzi;
- czeka, żeby zabrać głos, aż inni skończą;
- zwięźle przedstawia swoje opinie;
- swoje opinie i uczucia wyraża wprost;
- komunikaty niewerbalne są zgodne z werbalnymi;
- zadaje pytania i parafrazuje wypowiedzi innych, by upewnić się, czy dobrze je rozumie.

Po analizie arkuszy warto skonfrontować obserwacje nauczyciela z odczuciami uczniów, zastanawiając się wspólnie, jaki sposób podziału na grupy jest w danej klasie najefektywniejszy.

Treści kształcenia, metody realizacji projektu i formy pracy nawiązują do koncepcji dydaktycznej programu *Podstawy przedsiębiorczości 2.0*. W programie tym zaplanowano jednostki lekcyjne dotyczące ubezpieczeń obowiązkowych i dobrowolnych oraz form obowiązkowego i dobrowolnego oszczędzania na emeryturę. Zgodnie z zaleceniami

zapisanymi w programie, działania projektowe sprzyjają rozwijaniu u uczniów kompetencji kluczowych:

- kompetencji w zakresie przedsiębiorczości (przeprowadzenie analizy i oceny rynku ubezpieczeń oraz jego roli w życiu społeczno-gospodarczym);
- kompetencji w zakresie rozumienia i tworzenia informacji (pozyskiwanie danych, budowanie argumentów i kontrargumentów);
- kompetencji cyfrowych (wykorzystanie programów do edycji tekstu);
- kompetencji osobistych, społecznych i w zakresie uczenia się (współodpowiedzialność za efekty pracy grupy, pełnienie powierzonych ról w grupie).

Obszerność i różnorodność zadań wykonywanych w projekcie przez uczniów (a szczególnie przygotowanie i przeprowadzenie debaty), pozwala na kształtowanie również umiejętności uniwersalnych, międzyprzedmiotowych, przydatnych na rynku pracy – odróżniania faktów od opinii, gotowości do udziału w dyskusji z wykorzystaniem faktów oraz budowania wokół nich argumentów, myślenia percepcyjnego, zdolności analitycznych i twórczych, kreatywności.

Projekt odpowiada na zalecenia zapisane w programie nauczania Grzegorza Kwiatkowskiego i Jacka Musiałkiewicza, które w modelu kształcenia przedsiębiorczego na pierwszy plan wysuwają uczenie się przez doświadczenie. W projekcie uczniowie przeprowadzają rozmowy, analizują oferty firm ubezpieczeniowych, wybierają najkorzystniejsze formy ubezpieczeń.

W projekcie mogą brać udział uczniowie o zróżnicowanych potrzebach i możliwościach edukacyjnych. Istotną rolę będzie więc odgrywało odpowiednie przygotowanie przestrzeni, w której będą odbywały się spotkania stacjonarne i debata oksfordzka.

Dla niektórych uczniów ważne jest stworzenie odpowiednich warunków akustycznych. Na przykład dla uczniów słabosłyszących może być potrzebne usadzenie w pierwszej ławce, a uczeń z ADHD (od ang. information and communication technologies) nie powinien siedzieć bezpośrednio przy oknie, aby hałas nie rozpraszał jego uwagi. Podobnie uczeń z zespołem Aspergera czy ze spektrum autyzmem nie powinien być narażony na zbyt dużą liczbę bodźców dźwiękowych.

Nauczyciel musi zadbać o wyeliminowanie barier architektonicznych, szczególnie w pomieszczeniu, w którym będzie odbywała się debata, aby uczniowie z niepełnosprawnością ruchową mogli swobodnie przemieszczać się po sali. Jeśli debata ma odbyć się na przykład na terenie zaprzyjaźnionego ze szkołą domu kultury lub w sali kinowej (aby była dostępna dla uczniów z innych klas czy rodziców), konieczny jest wybór takiego miejsca, aby zapewnić wszystkim uczniom pełne uczestniczenie w zajęciach.

Uczniowie słabowidzący muszą mieć możliwość siedzenia blisko nauczyciela, w miejscu odpowiednio oświetlonym, aby widzieć dobrze twarze osób, z którymi się komunikują.

Uczniowie z chorobami przewlekłymi (np. z cukrzycą, epilepsją) powinni mieć zapewnione osobne pomieszczenie do ewentualnego pomiaru poziomu cukru, czy odpoczynku po ataku choroby.

Pracując z uczniami o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, nauczyciel dostosowuje odpowiednio formy, sposoby i metody pracy tak, aby wszyscy uczniowie mogli wykonywać zadania projektowe na miarę swoich możliwości.

Dla ucznia słabowidzącego preferowanymi metodami są ustne formy wypowiedzi, instrukcje poparte ustnym komentarzem, możliwość pisania na komputerze. Teksty powinny być wydrukowane większą czcionką.

W pracy z uczniem zagrożonym niedostosowaniem społecznym treści zadań powinny być zbliżone do znanych uczniowi problemów, działania podejmowane w projekcie powinny umożliwiać mu odniesienie sukcesu i podniesienie samooceny.

Ważne jest dostosowanie sposobu komunikowania się z uczniem (np. do ucznia słabosłyszącego trzeba mówić z odpowiednim natężeniem głosu, formułując krótkie wypowiedzi, poparte zwięzłymi wyjaśnieniami, zachować dystans w pracy z uczniem z zespołem Aspergera).

W przypadku uczniów mających trudności w uczeniu się, warto wydłużyć czas pracy (lub pozwolić im pracować w swoim tempie – co nie będzie trudne, bo większość zadań uczeń będzie wykonywał w domu), podzielić zadania do wykonania na mniejsze części.

W przypadku uczniów ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi (np. z dysortografią, dysgrafią, dysleksją) formy sprawdzania powinny dotyczyć wiedzy, a nie zapisanych treści. W projekcie można takim uczniom powierzyć przeprowadzenie wywiadu czy techniczne przygotowanie debaty. Z kolei uczeń zdolny powinien otrzymać zadania wymagające dużej samodzielności, decyzyjności. Świetnie będzie spełniał się więc w roli moderatora dyskusji czy marszałka debaty. Większość zadań projektowych uczniowie będą wykonywali w grupach. W zależności od składu osobowego klasy, mogą to być grupy jednorodne lub zróżnicowane. W przypadku grup mieszanych, uczniowie, wykonując zadania, pomagają sobie wzajemnie, wspólnie ucząc się i pracując. Nauczyciel może sugerować, w której grupie powinien pracować dany uczeń. Bowiem dobrze dobrany skład osobowy grup zapewni efektywną współpracę, pozytywne stymulowanie rozwoju emocjonalnego uczniów, kształtowanie postawy wzajemnej pomocy, wsparcia i akceptacji. Zwiększa poczucie bezpieczeństwa, co jest bardzo ważne dla uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych.

Małgorzata Krzeszowska – nauczyciel dyplomowany w liceum i szkole podstawowej, absolwentka historii i teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, doktorantka w Instytucie Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Rzeszowskiego. Posiada ponadto kwalifikacje do nauczania wiedzy o społeczeństwie, podstaw przedsiębiorczości i informatyki. Pracowała także w Państwowej Wyższej Szkole Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu. Jest trenerem edukacji finansowej w ramach projektu „Żyj finansowo” Stowarzyszenia Krzewienia Edukacji Finansowej. Ma na swoim koncie podwójny tytuł najlepszego nauczyciela podstaw przedsiębiorczości w województwie podkarpackim przyznany przez prezesa Narodowego Banku Polskiego (2017) – zarówno dla szkół ponadgimnazjalnych, jak i – wówczas – gimnazjalnych. Jest opiekunem dydaktycznym kilkunastu laureatów i finalistów olimpiad z przedmiotów: podstawy przedsiębiorczości i wiedza o społeczeństwie.